

Gemeente Waalre

**Accountantsverslag
controle 2023**

Gemeente Waalre
Aan: De leden van de gemeenteraad
Postbus 10000
5580 GA WAALRE

Heliumstraat 64
2718 SL ZOETERMEER
telefoon (088) 236 80 00
e-mail Audit@flynth.nl

kenmerk
661077148/JH/2161

behandeld door
drs. D.J. Han RA

datum
9 juli 2024

onderwerp
Accountantsverslag 2023

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2023. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van de door ons uitgevoerde werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2023 en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de Gemeente Waalre.

Wij bespreken deze rapportage tijdens een bijeenkomst met uw audit commissie. Eventuele vragen worden dan beantwoord. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Flynth Audit B.V.

drs. D.J. Han RA

Inleiding

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2023 van de Gemeente Waalre brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze eindejaars controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2023 van de Gemeente Waalre en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden afgerond en verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2023.

Wij gaan de rapportage bespreken tijdens een bijeenkomst met de auditcommissie.

Structuur rapportage

Bestuurlijke samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen niet specifiek voor de gemeente

Bijlage A1/2 (Niet) Gecorrigeerde bevindingen

Bijlage B SiSa – Fouten en onzekerheden 2023

Bijlage C Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Bijlage D Onze communicatie met u

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Controleverklaring

Wij hebben de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 van de Gemeente Waalre afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Verder hebben we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving.

De gehanteerde materialiteit bedraagt €490.000 voor fouten respectievelijk €1.470.000 voor onzekerheden.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.

Ontwikkeling belangrijkste schattingen

Grondexploitatie

- Winstnemingen over 2023 zijn in totaal €287.622.
- Voortgang van de grondexploitatie loopt langzamer dan vorig jaar geschat.
- De verwachte verliezen zijn afgenomen en daarvoor is een voorziening van € 370.705 opgenomen (was vorig jaar 422.722).

Voorzieningen

- Dit jaar is qua onderhoud gemeentelijke gebouwen minder gerealiseerd dan gepland.
- Wijziging in parameters zijn onderbouwd.
- Rente pensioen in eigen beheer verhoogd naar 3,16% (2022: 2,47%).

Belangrijkste bevindingen

Uw rechtmatigheidsverantwoording geeft - conform het voorgeschreven model - inzage in de bruto begrotingsafwijkingen en welk deel daarvan acceptabel is. Het saldo resulteert in de netto afwijkingen.

U vermeld terecht dat uw rechtmatigheidsoordeel is gebaseerd op de bruto begrotingsafwijkingen. Die afwijkingen vallen boven de verantwoordingsgrens en daarmee is uw oordeel onrechtmatig. De transparante rapportage hierover geeft ons inziens een getrouwe weergave.

Resultaat over 2023 ('000)

Belangrijkste aandachtspunten 2024

Naar aanleiding van onze controle over het boekjaar 2023 willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie de volgende aandachtspunten voor 2024 benoemen:

1. Evaluatie van werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording m.b.t. planning, vastleggingen en evaluatie uitgevoerde werkzaamheden.
2. Realisatie van onderhoudsplannen conform geautoriseerd plan door de gemeenteraad en tijdig 'on-hold' zetten van plan melden.
3. Ontwikkelen van jaarstukken zodat inhoud duidelijk aansluit op vereisten vanuit verslaggevingstandaarden en toelichting inperken om informatie duidelijker te maken.

Uw weerstandsratio (2=uitstekend)

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Onze belangrijkste conclusies

Controleverklaring

Wij hebben de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 van de Gemeente Waalre afgerond. Wij verstrekken een **goedkeurende controleverklaring** voor de getrouwheid, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Verder hebben we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving.

De voor fouten en onzekerheden gehanteerde materialiteit bedraagt €490.000 respectievelijk €1.470.900. De bevindingen in onze rapportage zijn opgenomen vanaf € 49.000. De gehanteerde grenzen sluiten aan op uw controleprotocol zoals besloten op 12-12-2023.

Reikwijdte van de controle

In de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Gedurende het verloop van de controle over boekjaar 2023 is op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van de controle van Gemeente Waalre.

Grondslagen en verantwoording conform BBV

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2023 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen in het BBV en relevante notities uitgebracht door de Commissie BBV.

Schattingen

Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

Analyse vermogen en resultaat

Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt € 410.000 positief versus een begroot resultaat (na wijziging) van - € 1.014.000. Het positief resultaat ten opzichte van de begroting wordt onder andere veroorzaakt door € 1,1 miljoen hogere baten uit algemene dekkingsmiddelen, € 0,9 miljoen hogere baten sociaal domein (inkomensregelingen) en door € 0,35 miljoen hogere lasten cq. toevoegingen aan reserves.

Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar de verschillenverklaringen in Deel 1 bij de programma's in de jaarstukken 2023. In hoofdstuk 3 van dit verslag gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstand)vermogen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (1/3)

Grondexploitatie

Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitatie ten behoeve van de jaarrekening 2023 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten aanvaardbaar zijn.

De waarde van de bouwgronden in exploitatie in de balans is € 5.623.861. Een voorziening voor het verlies van de exploitaties is getroffen voor € 370.705 (contante waarde).

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie is als volgt:

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie	Bedrag
Stand per 1 januari 2023 (incl voorziening)	€ 5.869.917
Vermeerderingen	€ 560.720
Verminderingen	€ 806.776
Boekwaarde voor resultaat	€ 5.623.861
Winstneming	€ -
Verliesneming	€ -
Verliesvoorziening	€ 370.705
Stand per 31 december 2023	€ 5.253.156

Een nadere specificatie van de boekwaarde is opgenomen in de toelichting op de balans in de jaarrekening, en we gaan hier verderop in dit verslag nader op in.

Onze conclusie is dat de schattingen door het college bij de actualisatie van de exploitatieberekening en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie aanvaardbaar zijn. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitatie.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (2/3)

Voorzieningen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en gebaseerd zijn op consistente en evenwichtige overwegingen.

Sociaal domein

De kosten voor Jeugdhulp en WMO steunt u voornamelijk op de controleverklaring en financiële productieverantwoordingen van zorgaanbieders. In uw eigen proces zijn beheersmaatregelen aanwezig voor de levering van prestatie die waarborg bieden dat de juiste zorgprestaties conform de gemaakte afspraken zijn verleend. In de VIC werkzaamheden zijn de beheersmaatregelen niet betrokken. Op basis daarvan resteren in onze controle wel onzekerheden.

Rechtmatigheidsverantwoording

De afwijkingen die het college heeft geconstateerd en gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording overstijgen de verantwoordingsgrens. De conclusie is daarmee dat lasten, baten en balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen deze grens.

De gevonden afwijkingen hebben allemaal te maken met afwijkingen tussen de laatst vastgestelde begroting en de daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten (totaal bruto verschil van € 4,6 miljoen).

Naast het begrotingscriterium gaat de rechtmatigheidsverantwoording ook in op het voorwaardencriterium en het M&O criterium. Wat betreft het voorwaardencriterium is een belangrijke controle weggelegd voor de naleving van EU-aanbestedingsregels. Uw organisatie dient te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals opgenomen in uw normenkader. De verbijzonderde interne controle (VIC) heeft vastgesteld dat de EU-aanbestedingsregels zijn nageleefd en heeft geen afwijkingen geconstateerd. Wat betreft het M&O criterium heeft de VIC ook geen afwijkingen gevonden of signalen gekregen van misbruik of oneigenlijk gebruik.

Uit onze werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn geen bevindingen gebleken. De opgenomen toelichting van het college/dagelijks bestuur hebben we geen afwijkingen geconstateerd die hoger is dan de rapportage tolerantie. Verder achten we de werkzaamheden van het college toereikend om tot een oordeel te komen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (3/3)

Single Information Single Audit (SiSa)

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd voor ontvangen specifieke uitkeringen en gerelateerde bestedingen door middel van de SiSa-bijlage. Het Rijk en provincies maken in toenemende mate gebruik van deze specifieke uitkeringen. Ook in 2023 is het aantal regelingen toegenomen. Het afzonderlijk verantwoorden van deze specifieke regelingen zorgt voor de ambtelijke medewerkers voor een verzwaring van de administratieve lasten en voor een verhoging van onze werkzaamheden. De controledruk neemt zowel voor de ambtelijke organisatie als voor ons als accountant toe.

Frauderisicoanalyse

De gemeente Waalre heeft een frauderisicoanalyse opgesteld. Wij adviseren het college dit te blijven bespreken zodat deze analyse een zichtbaar en vast onderdeel van de interne beheersomgeving wordt. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag geeft de gemeente aan hoe zij dit thema periodiek monitort. Er zijn geen concrete aanwijzingen of vermoedens dat zich fraudes hebben voorgedaan.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening

Jaarverslag – Rechtmatigheidsverantwoording (1/7)

Definitie rechtmatigheid

Het juridische begrip rechtmatigheid heeft betrekking op alle geldende wet- en regelgeving. Rechtmatigheid is dan het handelen in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is een minder omvattend begrip. Hierbij bestaat er een duidelijke relatie met het financieel beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen.

Verantwoordings- en rapportagegrens

De verantwoordingsgrens valt binnen een bandbreedte van 0% en 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor zowel de fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage, waarbij fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar opgeteld worden.

We hebben vastgesteld dat in het controleprotocol de verantwoordingsgrens is opgenomen ter hoogte van 1%. In het controleprotocol heeft u verder een rapportagegrens opgenomen van € 100.000. Het besluit accountantscontrole decentrale overheden hanteert een percentage van 1% voor fouten, waardoor uw verantwoording gelijke zekerheid verschaft als onze accountantscontrole.

Normen en toetsingskader

Het normenkader voor de rechtmatigheidsverantwoording betreft uw inventarisatie van de voor de verantwoording relevante regelgeving.

Het normenkader heeft u geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving en is vastgesteld op 12-12-2023. Uw inventarisatie van regelgeving bestaat uit externe en gemeentelijke regelgeving. We constateren dat u de actualisatie nauwkeurig heeft uit gevoerd en het normenkader aansluit op de geldende externe en gemeentelijke regelgeving.

Het operationaliseren van het normenkader is een taak van het college en wordt in principe vastgelegd in een toetsingskader. In het toetsingskader wordt per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing. Er is voor gekozen geen toetsingskader vast te stellen, waardoor de operationalisatie van het normenkader niet inzichtelijk is voor de gemeenteraad. Op basis van de kadernota rechtmatigheid ben u niet verplicht het toetsingskader vast te stellen, maar we adviseren u het toetsingskader wel vast te stellen vanuit een oogpunt van transparantie.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (2/7)

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium).

Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft, in lijn met de door u vastgestelde financiële verordening (artikel 5 & 12). In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en heeft de raad nader ingevuld en geconcretiseerd in de financiële verordening.

Uw raad heeft het begrotingscriterium geconcretiseerd door de volgende uitgangspunten:

- Over- en onderschrijdingen worden op programmaniveau beoordeeld (niveau waarop de Raad vaststelt).
- Verschuiving tussen jaarschijven in een investeringskrediet is wel toegestaan.
- Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd.

Afwijkingen worden acceptabel aangemerkt bij de gemeente Waalre in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding past binnen het bestaande beleid en is geautoriseerd door middel van een tussentijdse rapportage of raadsinformatie brief (tijdig gesignaleerd).

Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn.

Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid). Deze lasten zijn dan namelijk buiten het budgetrecht van de raad tot stand gekomen.

In deze paragraaf gaan wij in op het begrotingscriterium en de verschillende onderwerpen die het begrotingscriterium raken.

De raad bepaalt zelf op welk niveau de budgetten in de begroting en investeringen worden geautoriseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (3/7)

Begrotingsrechtmatigheid - programma's

Programma	Lasten'000	Begroting'000	Vershil overschrijding	Oordeel college
Bestuur en ondersteuning	€11.901	€11.790	€111	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen €201 wel acceptabel
Sociaal domein	€17.954	€17.133	€821	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen €1.212 wel acceptabel
	Lasten'000	Begroting'000	Vershil onderschrijding	Oordeel college
Volksgesondheid en milieu	€4.592	€5.165	€573	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen €339 wel acceptabel

Wij merken op dat - in tegenstelling tot vorige jaren - volgens de nieuwe richtlijnen van de commissie BBV ook lagere lasten dan begroot (onderschrijding) als onrechtmatigheid moeten worden meegerekend.

Daarnaast worden afwijkingen van de baten ten opzichte van de begroting ook als onrechtmatigheid gekwalificeerd. Dat geldt zowel voor over- als onderschrijdingen van de begrote baten.

Het totaal van deze afwijkingen wordt ook wel de bruto begrotingsafwijking genoemd, daarbij wordt dus geen rekening gehouden met de afspraken die het college heeft gemaakt over welke afwijkingen acceptabel zijn voor de raad.

Hierna brengen we de over- en onderschrijdingen van de begrote baten in beeld.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (4/7)

Begrotingsrechtmatigheid - programma's

Programma	Baten'000	Begroting'000	Vershil overschrijding	Oordeel college
Bestuur en ondersteuning	€34.000	€32.477	€1.523	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen € 273 wel acceptabel
Sociaal domein	€4.815	€3.953	€862	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen € 18 wel acceptabel
	Baten'000	Begroting'000	Vershil onderschrijding	Oordeel college
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	€2.701	€2.991	€290	Onrechtmatig, van alle individuele afwijkingen € 85 wel acceptabel

Uit de werkzaamheden uitgevoerd door ons om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het college. De afweging heeft het college uitgevoerd in lijn met de criteria vastgesteld in de financiële verordening.

Het college heeft geen investeringskredieten gesignaleerd waar de besteding boven het gevoteerde krediet is uitgekomen.

Uit de werkzaamheden uitgevoerd door ons om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het college. De afweging heeft het college uitgevoerd in lijn met de criteria vastgesteld in de financiële verordening.

Begrotingsrechtmatigheid - programma's

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (5/7)

Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik criterium

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium).

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen, zijn functionerende beheersmaatregelen nodig. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen, en dat vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig.

Uw organisatie heeft een M&O-beleid samengesteld met de algemene uitgangspunten en de filosofie van de organisatie met betrekking tot het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Daarnaast is er een M&O Frauderisicoanalyse door de gemeente gemaakt. Deze monden uit in de keuzes die de organisatie ter zake maakt. De uitwerking daarvan in (een mix van) concrete beheersmaatregelen moet geïntegreerd zijn in de administratieve organisatie/interne controle van de organisatie.

We hebben uw werkzaamheden vanuit de verbijzonderde interne controle (VIC) met betrekking tot het M&O criterium beoordeeld. We constateren dat u de volgende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de rechtmatigheid vast te stellen (als onderdeel van de VIC werkplannen):

- In kaart brengen van M&O risico's, zoals: omgaan met vertrouwelijke informatie, omgaan met geld, toekennen van rechten en verplichtingen, aanschaffen van goederen, diensten en aanbestedingen, en solistisch handelen.
- Risico's koppelen aan de mitigerende beheersmaatregelen die de gemeente heeft getroffen.
- Vaststellen dat deze beheersmaatregelen bestaan.

We constateren dat de uitgevoerde werkzaamheden toereikend zijn om tot een oordeel te komen voor de rechtmatigheidsverantwoording. U heeft M&O maatregelen waarbij geen rechtmatigheidsafwijkingen en/of onduidelijkheden geconstateerd zijn die consequenties hebben voor getrouwe beeld van de jaarrekening.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (6/7)

Voorwaarde criterium

Het voorwaarde criterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

In de hierna volgende paragrafen worden de voorwaarden met de hoogste impact / risico binnen de jaarrekening nader toegelicht.

Voorwaarde criterium - Aanbestedingswet

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. Om de rechtmatigheid van de aanbestedingen vast te stellen heeft u een analyse uitgevoerd op de verstrekte inkoopopdrachten over een periode van vier jaar. In de analyse heeft u beoordeeld of de opdrachten tijdig zijn aanbesteed. Voor de aanbestede opdrachten is beoordeeld of de realisatie van de inkoopopdracht aansluit op de aanbesteding. Ten aanzien van het onderliggende proces van toetsing hebben wij geconstateerd dat de toetsing vooral heeft plaatsgevonden aan het eind van het jaar en ten behoeve van de accountantscontrole.

Wij merken een toenemende aandacht die de organisatie heeft voor het naleven van de Europese aanbestedingsregels. Desondanks adviseren wij hieraan in de organisatie continue aandacht te blijven geven waardoor de benodigde gedragsverandering bij degenen die inkopen gestimuleerd worden.

Er zijn door u geen afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen geconstateerd.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Rechtmatigheidsverantwoording (7/7)

Voorwaarde criterium - Juistheid kosten zorgaanbieders

De gemeenten ontvangen facturen van zorgaanbieders voor de levering van zorg aan burgers vanuit maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De gemeenten kunnen niet altijd vaststellen:

- Of er niet te veel of een andere soort zorg is gefactureerd dan is toegekend door de gemeente.
- Dat de prestaties (geleverde zorg) op de factuur feitelijk ook zijn geleverd.
- Of de kosten en verplichtingen volledig zijn.

Om de rechtmatigheid van de lasten vast te stellen heeft de verbijzonderde interne controle - mede via een extern bureau - werkzaamheden uitgevoerd om de rechtmatigheid van de transacties vast te stellen. De belangrijkste werkzaamheden daarbij zijn:

- Aansluiting van lasten op de productieverantwoordingen.
- Vaststellen wat het oordeel en controleprotocol is van de ontvangen controleverklaring bij de productieverantwoording en welke impact dat heeft op de betrouwbaarheid van de productieverantwoording.

Dit betreffen aspecten die samen vallen met getrouwe beeld en daardoor niet doorwerken naar de rechtmatigheidsverantwoording, maar wel in de paragraaf bedrijfsvoering vermeld worden.

Voorwaarde criterium - Wet Fido, schatkistbankieren, Ufdo en Ruddo

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) en onderliggende regelingen in de vorm van Regeling schatkistbankieren decentrale overheden, Uitvoeringsregel financiering decentrale overheden (Ufdo) en Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), bevatten regels die de risico's voor gemeenten moeten beperken bij lenen en beleggen. Aan deze overtredingen van de Wet fido zijn in veel gevallen geen (directe) financiële gevolgen verbonden.

Er zijn dit jaar nieuwe leningen aangetrokken. Uit de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle (VIC) op de naleving van Fido, schatkistbankieren, Ufdo en Ruddo blijken geen bevindingen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (1/2)

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Ontwikkeling risicoprofiel

In 2023 is in het grondbedrijf voor € 806.776 verkocht en voor € 560.720 (per saldo) uitgegeven. De netto boekwaarde ad € 5.253.156 is ten opzichte van vorig jaar afgenomen met € 616.761 voornamelijk als gevolg van verkopen.

De verlies voorziening ziet toe op de projecten De Bleeck, Trolliuslaan en Hoeveland waren vorig jaar ingeschat op €437.509 en zijn dit jaar afgenomen naar €370.705. De verwachte winst bij project Waalre Noord bedroeg vorig jaar op 2 miljoen en is dit jaar afgenomen naar €0,86 miljoen.

Waalre Noord is financieel veruit het grootste / belangrijkste grondexploitatie project waarvoor naar verwachting nog €7,1 miljoen kosten gemaakt moeten worden en €13,3 miljoen opbrengsten. Het project bestaat uit zes subprojecten. Van de subprojecten wordt naar verwachting voor 2 onderdelen een verlies gerealiseerd van 1,7 miljoen en voor de overige 4 projecten worden een winst gerealiseerd van 3,3 miljoen waardoor het totale resultaat uitkomt op 0,86 miljoen

Tussentijdse winstnemingen

Het BBV schrijft voor dat winst bij grondexploitaties tussentijds genomen dienen te worden op basis van de Percentage-of-Completion (POC) methode. In 2023 is circa € 214.000 aan winstneming teruggedraaid. Dit betreft een correctie op de tussentijdse winstneming van het project Waalre Noord. De winstname was in het verleden gebaseerd op de subonderdelen. De verliesvoorziening was gebaseerd op het totaal project. De winstneming is dit jaar consequent gemaakt met de verliesvoorziening en gebaseerd op het totaal van project Waalre Noord.

Verliesvoorziening

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties is de voorziening voor verlies afgenomen met € 52.017. Deze beperkte mutatie is verdeeld over de drie verliesgevendende projecten; De Bleeck, Trolliuslaan en Hoeveland.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (2/2)

Gehanteerde parameters

Wij hebben de parameters en uitgangspunten van de grondexploitaties gecontroleerd. Wij hebben vastgesteld dat de parameters zijn geactualiseerd als gevolg van de inflatie die in de loop van 2023 is ontstaan. De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig bepaald

- De kostenramingen zijn geactualiseerd op basis van de inschattingen van Metafoor (Outlook Grondexploitaties 2024) en Stadkwadraat BV (Prognose parameters gebiedsontwikkeling 2024).
- Omwille van het zekerheidsprincipe, wordt de kostenstijging voor grond- weg en waterbouw (GWW) een ander percentage aangehouden dan de reguliere kostenstijging.
 - Betreffende GWW worden binnen de grondexploitaties de volgende parameters gehanteerd: 2023 – 6,4% inhaalindexering 2024 – 3,0%, 2025 – 2,5 %, 2026 en 2027 – 2,5% en 2,0% voor 2028 e.v.
 - Betreffende overige kosteninflatie worden de volgende percentages gehanteerd zijnde: 2024 t/m 2028 2,5%.
- De opbrengsten stijging is ontstaan met name door grondverkopen. Voor de inflatie van de opbrengsten wordt tot en met 2026 rekening gehouden met 0% en daarna met 1% per jaar.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Schattingen

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Belangrijk schattingen	Mate van Subjectiviteit	Onze beoordeling		Toelichting
		2022	2023	
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Laag			De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met voorgaand jaar en de termijnen die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de in exploitatie genomen gronden	Gemiddeld			Jaarlijks worden de parameters die ten grondslag liggen aan de bepaling van de in exploitatie genomen gronden beoordeeld op basis van een herziene grondexploitatieberekening. De berekeningen zijn toereikend.
Voorzieningen	Gemiddeld			De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag. Specifiek ten aanzien van de voorziening groot onderhoud achten wij de opbouw van de voorziening als voorzichtig en bestaat de kans dat de uitputting van de voorziening in en trager tempo zal plaatsvinden dan waarmee rekening is gehouden bij de opbouw. Voor de voorziening riool zien we het gehanteerde riooltarief ertoe leidt dat de gemeente Waalre meer middelen heft dan het uitgeeft aan vervanging en onderhoud van het riool tot einde van de looptijd van het GRP.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Laag			Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Laag			Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is. Ten aanzien van de debiteurenvoorziening op belastingen en uitkeringen hebben wij geconstateerd dat de waardering wordt gebaseerd op ervaringscijfers.

= controleverschil

= Optimistisch

= Evenwichtig

= Voorzichtig

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Sociaal Domein

Algemeen

In 2023 zijn de lasten sociaal domein ruim € 0,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022 (Jeugd met € 0,5 miljoen en Wmo met € 0,4 miljoen). De stijging in de lasten Jeugd wordt veroorzaakt door een aantal dure maatwerktrajecten. Verder is de stijging te verklaren door tariefstijgingen. De gemiddelde stijging betreft 14,4%.

Productieverantwoordingen

Uw gemeente heeft voor de financiële verantwoording van de Jeugdzorg en WMO een aansluiting gemaakt tussen de financiële administratie en zorgadministratie op basis van het berichtenverkeer. Tot slot is er aansluiting gezocht met de ontvangsten productieverantwoordingen van de zorgleveranciers.

De productieverantwoordingen voor zover > € 125.000 worden voorzien van een controleverklaring. Op het moment dat de controleverklaring een goedkeurend oordeel heeft, hebben wij voldoende zekerheid over de getrouwheid van deze kosten WMO en Jeugdzorg inclusief prestatieverklaring.

	Jeugdhulp	WMO	Totaal
Lasten 2023	€ 3.942.157	€ 3.473.957	€ 7.416.114
Besteding <u>met</u> productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 3353256	€ 3.167.542	€ 6.520.798
Besteding <u>zonder</u> productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 588.901	€ 306.415	€ 895.316

Voor de bestedingen zonder productieverantwoording bestaat onzekerheid ten aanzien van de prestatielevring. Op basis hiervan is over de lasten zonder goedkeurende controleverklaring door de gemeente onvoldoende zekerheid verkregen. De omvang van deze onzekerheid valt binnen de tolerantiegrens, maar is wel meegenomen in de bijlage ongecorrigeerde controleverschillen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting (1/2)

Algemene dekkingsmiddelen

Op basis van het besluit begroting en verantwoording (BBV) dient de algemene uitkering, overhead kosten en andere algemene dekkingsmiddelen separaat verantwoord te worden en niet binnen het programma bestuur (art. 8 BBV). In de begroting is de uitsplitsing ook passend gemaakt. In de jaarrekening zijn de algemene dekkingsmiddelen verantwoord binnen het programma bestuur. De verantwoording was niet conform BBV en dient komend jaar nauwkeurig gesplitst te worden van e programma verantwoording en separaat toegelicht te worden.

Herclassificatie debiteuren en crediteuren

De gemeente heeft de debiteuren en crediteuren geanalyseerd en bij een negatieve stand gecorrigeerd naar de andere kant van de balans. In de herclassificatie was geen rekening gehouden met de gerealiseerde betalingen/ontvangsten, of de aansluiting was niet vast te stellen. De herclassificatie is aangepast door de schuld op debiteur en crediteur niveau te beoordelen. Het gaat daarbij om een aanpassing van € 293.073 in de debiteuren positie en € 168.107 in de crediteuren positie.

Als gevolg hiervan zijn onder andere de kengetallen voor de kortlopende vorderingen en schulden opnieuw berekend.

Schuld opgenomen als vordering

In de post overlopende activa is een schuld opgenomen van € 52.629. De schuld dient niet onder de vorderingen gepresenteerd te worden maar onder de overlopende passiva, bij de schulden.

Vordering niet correct geclassificeerd

In de overlopende activa waren meerdere vorderingen opgenomen op openbare lichamen. De vordering was niet gekoppeld aan een specifieke uitkering. Op basis hiervan dient de vordering geclassificeerd te worden onder de uitzettingen < 1 jaar als vordering openbaar lichaam. De gecorrigeerde classificatie heeft een omvang van € 174.653.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting (2/2)

Wijziging in overige wet- en regelgeving

In de jaarrekening 2023 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt.

De gemeente heeft de jaarrekening verder opgesteld volgens de verslaggevingsvereisten van het besluit begroting en verantwoording (BBV).

Bevestiging van het college

Wij hebben het college ter confirmatie een schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving. Van het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Waalre is een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 223.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2023 voor de topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.

In lijn met de uitkomsten van de commissie COPRO hebben we geen toetsing uitgevoerd op het anti-cumulatie beding, sinds een controle hierop niet mogelijk is.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag

Jaarverslag – Kwaliteit toelichting

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan de eisen die het BBV op de belangrijkste onderdelen.

We constateren wel dat toelichting is opgenomen in de bijlage die conform BBV in de jaarrekening opgenomen moet worden. Gezien de informatie wel aanwezig is heeft het geen impact op het oordeel.

Kwaliteit paragrafen

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de tijdens de controle verkregen informatie onjuistheden of tegenstrijdigheden hebben geconstateerd tussen de jaarrekening en het jaarverslag die gebruikers van de jaarstukken zouden kunnen beïnvloeden.

Voor de paragraaf onderhoud kapitaal goederen was sprake van een afwijking, maar een aanvulling heeft plaats gevonden waardoor de toelichting wel consistent is met de verstrekte controle informatie.

Verenigbaarheid jaarrekening en jaarverslag

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de tijdens de controle verkregen informatie onjuistheden of tegenstrijdigheden hebben geconstateerd tussen de jaarrekening en het jaarverslag die gebruikers van de jaarstukken zouden kunnen beïnvloeden. Dit is naar onze mening niet het geval.

Informatiewaarde

We hebben de informatiewaarde van uw jaarrekening gebaseerd op de inzichtelijkheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses vanuit raadsperspectief. De inzichtelijkheid is toereikend en heeft de aandacht van college en auditcommissie.

We constateren wel dat de jaarrekening vrijwillig aanvullende toelichtingen heeft die ons inziens geen waarde toevoegt voor de lezer van de jaarrekening.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

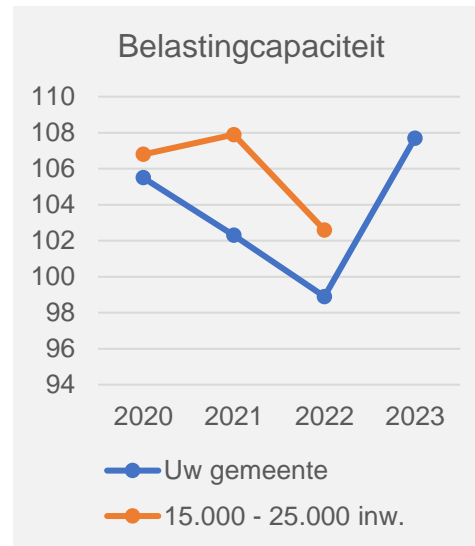
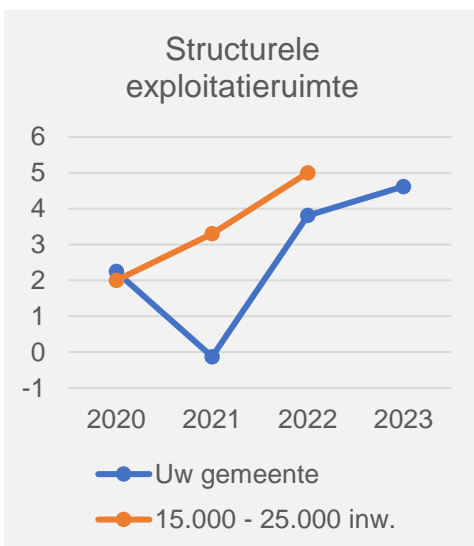
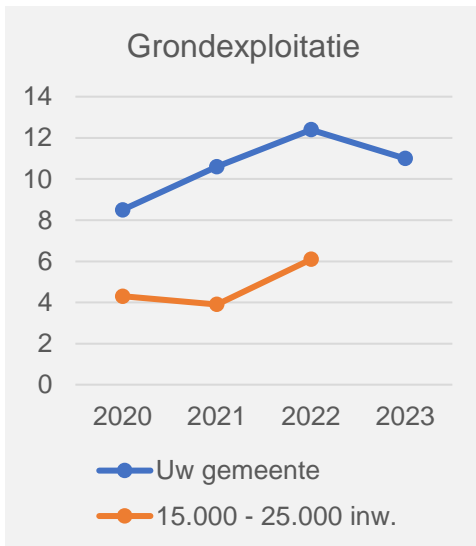
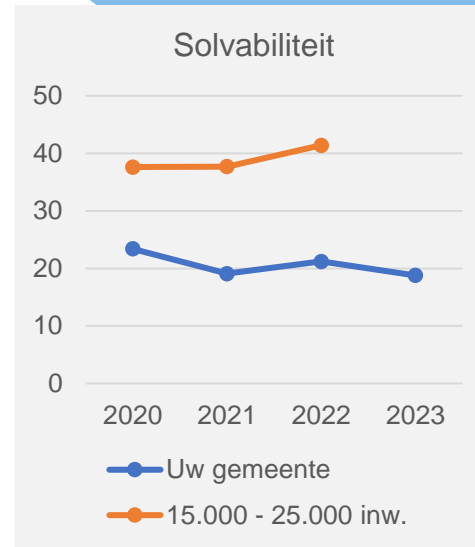
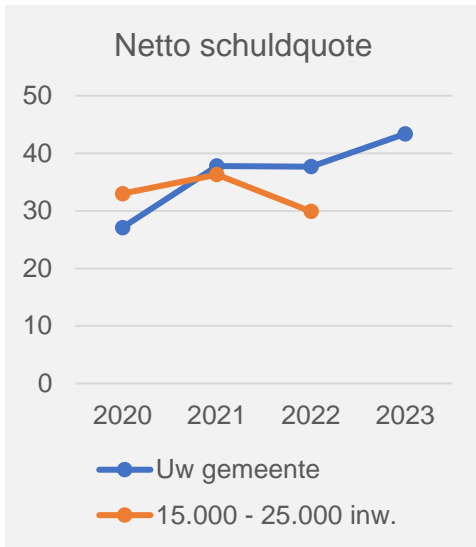

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag – Kengetallen (1/3)

- Inleiding
- Samenvatting
- Jaarrekening
- **Jaarverslag**
- Significante risico's
- Interne beheersing
- Externe ontwikkelingen
- Bijlagen

Jaarverslag - Kengetallen (2/3)

Relatie tussen kengetallen

De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden verkregen van de financiële positie van uw organisatie. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van uw financiële positie.

De analyse van de weerstandsratio en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol is vastgesteld of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat.

Weerstandsvermogen

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen bedraagt volgens deze paragraaf € 12.583.042 (2022: € 10.794.641).

In de weerstandscapaciteit per 31-12-2023 is een bedrag van € 6.131.042 (2022: € 4.342.641) opgenomen aan aanwendbare algemene reserves en verder is rekening gehouden met een bedrag van € 1.500.000 (2022: €1.500.000) aan onbenutte belastingcapaciteit. In geval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze algemene reserves een andere aanwending te geven en is er ruimte voor het verhogen van de gemeentelijke belastingen.

In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. Uw organisatie heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan gewogen risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 2.721.800 (2022: € 3.740.400). In de jaarstukken is in de paragraaf weerstandsvermogen een specificatie van deze risico's opgenomen. De weerstandsratio is op basis van deze analyse als uitstekend te kwalificeren.

Solvabiliteit

Het solvabiliteitsratio bedraagt ultimo 2023 18,8% (2022: 21,2%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter uw organisatie in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De grens tussen de kwalificatie matig en onvoldoende ligt bij 20%.

De netto schuldquote bedraagt 43,4% (2022: 37,7%). De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van uw organisatie ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een netto schuldquote onder 90% kwalificeert als voldoende.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Kengetallen (3/3)

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, des te minder risico's de gemeente loopt. De ratio grondexploitatie van uw gemeente is gedaald ten opzichte van voorgaand jaar door de gerealiseerde voortgang van uw exploitaties.

We merken wel op dat de ratio grondexploitatie is bepaald op basis van de totale boekwaarde van alle complexen. In het algemeen geldt dat Waalre relatief weinig grond in ontwikkeling heeft waardoor minder risico aanwezig is.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie van uw organisatie is het van belang te beoordelen of de structurele baten en lasten in verhouding tot elkaar zijn. Een positief kengetal betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten en uw organisatie daardoor incidentele kosten kan permitteren.

We merken op dat uw structurele exploitatieruimte positief is, maar afneemt ten opzichte van vorig jaar.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

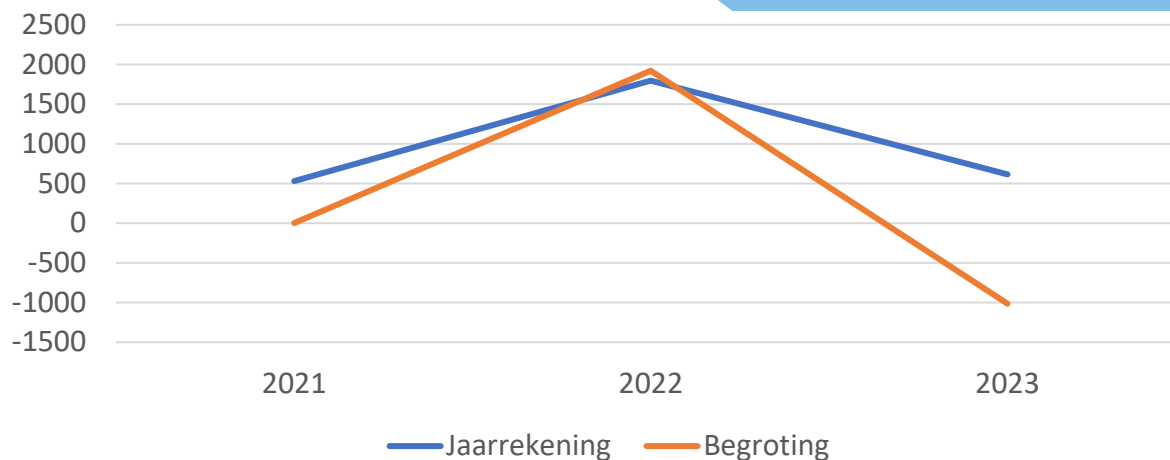
Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag – Voorspellend vermogen

Resultaat versus gewijzigde begroting

De grafiek hierboven laat het verschil tussen het begrote en gerealiseerde saldo van baten en lasten zien van 2021 tot en met 2023 (het resultaat na toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves). In 2023 ontstaat het verschil met name door de extra inkomsten van het Rijk en de opvang van de Oekraïners die in december bekend wordt waarvoor geen wijziging van begroting meer doorgevoerd kon worden.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Significante risico's

Jaarrekening – Significante risico's

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het risico dat een medewerker zelfstandig crediteurenstamgegevens muteert en / of valse inkoopfacturen in de administratie verwerkt en / of betalingen aan crediteuren omleidt voor persoonlijk gewin.	Gegeven de aard van het risico, waarbij interne beheersing wordt doorbroken, kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het wijzigen van crediteurenstamgegevens wordt in het proces geborgd door het 4-ogen principe, waarbij altijd een tweede medewerker de mutatie autoriseert. Wij hebben o.a. aan de hand van de logging van het administratief pakket geïdentificeerd voor welke crediteuren één of meerdere stamgegevens zijn gewijzigd. Van de crediteuren waarvan de stamgegevens in het boekjaar zijn gewijzigd, hebben wij de wijzigingen gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie, zoals inkoopfacturen (waarop veel 'vaste' gegevens zoals adres en bankrekeningnummer zijn vermeld). Wij hebben daarnaast een cijferanalyse uitgevoerd op de overige bedrijfskosten, waarbij relevante afwijkingen ten opzichte van onze verwachting nader (in detail) zijn uitgezocht. Daarnaast hebben we een deelwaarneming verricht op de bedrijfskosten en hebben we vastgesteld dat de prestaties geleverd zijn en de betalingen zijn verricht aan het juiste bankrekeningnummer. Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voor frauduleuze betalingen naar voren gekomen.
Het management bevindt zich in een positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersing te doorbreken die anderszins effectief lijkt te werken. Het risico is verondersteld in alle entiteiten aanwezig.	Gegeven de aard van het risico waarbij interne beheersing wordt doorbroken kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het doorbreken van beheersmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico. Interne beheersmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekening slechts beperken, en niet volledig mitigeren, wegens de inherente beperkingen van interne beheersmaatregelen. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college. Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voor frauduleuze betalingen naar voren gekomen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Verantwoordelijkheden m.b.t. fraude

Uw verantwoordelijkheid

- De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de met governance belaste personen (Raad cq. Audit commissie) en het college. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het opzetten en onderhouden van interne beheersmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële rapportage, de werking van de bedrijfsvoering en naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- Het uitvoeren, vastleggen en actualiseren van de frauderisicoanalyse als geïntegreerd onderdeel van de bij uw onderneming in gebruik zijnde interne beheersing, een evaluatie van de mogelijke impact en waarschijnlijkheid van frauderisico's en de ondernomen acties om frauderisico's te beperken, inclusief de risico's van omkoping, corruptie en frauderisico's met betrekking tot cybersecurity.
- Het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van uw onderneming integer zijn en ethisch gedrag bevorderen.
- Het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de met governance belaste personen en het college wordt gebracht; en
- Daarnaast zijn de met governance belaste personen verantwoordelijk voor het monitoren van het risico op managementfraude, voor het bepalen of de interne beheersmaatregelen voldoende zijn om frauderisico's te identificeren, voor de beoordeling van de competentie en integriteit van zichzelf en van het overige management en voor het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag.

Onze verantwoordelijkheid

- Wij hebben een fraudediscussie gevoerd en bevestigingen verkregen van de met governance belaste personen, het college en anderen binnen de entiteit ten aanzien van de interne beheersing, risico-inschattingen (inclusief de processen om de risico's op fraude in de entiteit te identificeren en erop in te spelen), en eventuele kennis met betrekking tot fraude of vermoede fraude.
- Verder hebben wij het college verzocht om informatie die het eventueel aan zijn werknemers heeft meegedeeld over haar visie op bedrijfspraktijken en ethisch gedrag.
- Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefenen op de door het college gevolgde processen om de risico's op fraude te identificeren en hierop in te spelen.
- Wij hebben de geplande controlewerkzaamheden besproken met de met governance belaste personen.
- Wij moeten adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude.
- Wij rapporteren over onze gevolgde controleaanpak met betrekking tot fraude(risico's) in de controleverklaring.

Geen aanwijzingen

Tijdens onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Interne beheersing

Algemeel beeld interne beheersing

Proces	Status 2023	Status 2022
Financial reporting (P&C Cyclus)		
Inkopen		
Aanbestedingen		
Betalingen		
Treasury		
Personeel en salarisadministratie		
Omgevingsvergunningen		
Subsidieverstrekingen		
Verhuur en pachten		
Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)		
Jeugdhulp		
Uitkeringen		
Grondexploitatie		

Wij verwijzen voor de details van onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing naar de management letter die wij eerder uitbrachten.

Status legenda

De inrichting van het proces is zodanig dat een (deels)systeem gerichte controle mogelijk is. De systeem gerichte controle is alleen mogelijk wanneer proces opzet is beschreven, de IT passende maatregelen heeft, toereikende interne beheersing en de VIC de werking heeft vastgesteld.

We constateren dat een inrichting geheel systeem gerichte bij veel organisaties leidt tot een toename van kosten voor uitvoering in het proces die niet in verhouding is tot de reductie van het risico.

De inrichting van het proces voldoet gedeeltelijk, maar de risico's die ermee samenhangen, vormen geen directe bedreiging voor de bedrijfsprocessen.

De inrichting van het proces voldoet niet en geeft aanvullende wezenlijk aanvullende risico's voor de jaarrekeningcontrole.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

IT-omgeving (1/4)

Tijdens de uitvoering van de interim-controle beoordeelden we de IT-omgeving in relatie tot de jaarrekening. De inzichten die wij verworven hebben uit de IT-omgeving in het kader van de jaarrekening controle delen we graag met u voor logische toegangsbeveiliging en wijzigingen beheer op applicatie niveau en voor de continuïteit op organisatieniveau.

In onze management letter rapporteerden wij over de noodzaak van het planmatig monitoren van de mate waarin uw organisatie voldoet aan de BIO vereisten. Wij wijzen er op dat inmiddels BIO 2.0 zijn intrede doet en adviseren een onderzoek te verrichten naar wat er aanvullend moet worden geregeld om aan BIO 2.0 te kunnen voldoen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

IT-omgeving (2/4)

Tijdens de uitvoering van de controle beoordelen we de IT-omgeving in relatie tot de jaarrekening. De inzichten die wij verworven hebben uit de IT-omgeving in het kader van de jaarrekeningcontrole willen we graag met u delen voor logische toegangsbeveiliging en autorisatiebeheer op applicatie niveau en voor de continuïteit op organisatieniveau.

	Logische toegangsbeveiliging	Autorisatie-beheer	Toelichting
<i>Netwerk</i>			Voor de toegang tot het netwerk is een wachtwoord ingericht dat met een twee-factor authenticatie. We constateren dat het wachtwoord voldoende complexiteit heeft. De instroom, doorstroom en uitstroom van gebruikersaccounts binnen het netwerk is uitbesteed. We constateren dat de service organisatie passende interne beheersing heeft ingericht, welke zichtbaar is middels ISAE 3402. We constateren echter ook dat het proces ten tijde van overgang van service organisatie in het boekjaar niet te allen tijde volgens opzet is verlopen doordat de organisatie moet wennen aan de nieuwe processen.
<i>Financiële administratie</i>			De toegang tot de applicatie is beperkt tot de gebruikers met toegang tot het netwerk. We constateren dat het aantal medewerkers met beheerrechten hoog is en de beheerrechten belegd zijn bij medewerkers met een uitvoerende rol. Vanuit functiescheiding adviseren we u de beheerrechten bij een medewerker te belegen die geen uitvoerende werkzaamheden heeft in de applicatie. We nemen verder waar dat generieke gebruikers aanwezig zijn, welke niet wenselijk zijn vanuit beveiligingsoogpunt.
<i>Belasting Administratie</i>			De toegang tot de applicatie is beperkt tot de gebruikers met toegang tot het netwerk. We constateren dat het aantal medewerkers met beheerrechten hoog is en de beheerrechten belegd zijn bij medewerkers met een uitvoerende rol. Vanuit functiescheiding adviseren we u de beheerrechten bij een medewerker te belegen die geen uitvoerende werkzaamheden heeft in de applicatie. We nemen verder waar dat generieke gebruikers aanwezig zijn, welke niet wenselijk zijn vanuit beveiligingsoogpunt.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

IT-omgeving (3/4)

	Logische toegangsbeveiliging	Autorisatie-beheer	Toelichting
<i>Sociaal domein</i>			We constateren dat veel gebruikers beheerrechten hebben, waarvan meerdere gebruikers niet gekoppeld zijn aan een natuurlijk persoon. Ook heeft een van de gebruikers met beheerrechten een wachtwoord dat niet gewijzigd is sinds 2017 en meerdere gebruikers met admin rechten geen geldig wachtwoord hebben. Verder constateren we dat 4 groepen gebruikers zijn onderkent binnen de applicatie. De gebruikers zijn op basis van functie te verdelen in meer functies. De gebruikers zijn namelijk niet alleen beheerder, consultant of fiatteur. We adviseren u daarom de autorisatie aan te laten sluiten op de feitelijke functies van de medewerkers en de verantwoordelijkheden die de medewerker heeft binnen de applicatie.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

IT-omgeving (4/4)

Onderdeel continuïteit	Kwaliteit	Toelichting
Fysieke beveiliging		Bij de gemeente wordt gebruikgemaakt van een pasjes/badges-systeem omtrent de toegang van de niet publieke ruimte.
Remote access		Voor de remote acces heeft u geen aanvulling op de toegangsvereisten buiten de reguliere vereisten. Gezien u wel een voldoende complex wachtwoord heeft ingericht met multi-factor authenticatie, achten we het voldoende beveiligd.
Preventie		U maakt gebruik van een firewall en virusscanner en waarborgt dat de updates hiervan tijdig worden uitgevoerd om oneigenlijke toegang te voorkomen.
Monitoring		U heeft geen formele certificaten ten onderbouwing van de monitoring van de IT-omgeving. We constateren wel dat u phishingtesten uitvoert, pentesten en face-to-face begeleiding doet om medewerkers op de hoogte te stellen van ontwikkelingen.
Informatie-beveiligingsbeleid		U heeft een informatiebeveiligingsbeleid opgesteld. We constateren dat vanaf 2024 BIO 2.0 van toepassing is, waardoor een actualisatie noodzakelijk is.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Externe ontwikkelingen niet specifiek voor de gemeente

Externe ontwikkelingen (1/4)

Werkkosten regeling

De toepassing van de werkkostenregeling vraagt uw aandacht om correct toe te passen. We zien namelijk in de praktijk dat het aanwijzen van vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikkingstellingen aan werknemers, te laat worden aangewezen.

Aanwijzen luistert heel nauw, dit moet uiterlijk worden gedaan op het moment dat de vergoeding wordt uitbetaald, vorderbaar en inbaar is en/of rentedragend. Verder zien wij dat niet altijd de juiste kosten worden ondergebracht onder de gerichte vrijstellingen, dit geldt bijvoorbeeld voor personeelsuitjes, lunches op de werkplek, vergoedingen aan externen niet in loondienst. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor loon in natura en eigen bijdrage van de werknemers hiervoor. Dit geldt voor de financiële en salarisadministratie. Verder vindt er niet altijd een regelmatig overleg plaats tussen de afdelingen financiën, salarisadministratie, HR en soms facilitair. Hierdoor is uiteindelijk de salarisadministratie niet volledig op de hoogte van alles wat te maken heeft met de werkkostenregeling, maar zij dienen wel de loonaangifte in. Verder wordt er niet altijd rekening gehouden met het gebruikelijkheidscriterium van € 2.400 per werknemer per jaar, wat in ieder geval mag worden ondergebracht in de vrije ruimte van de werkkostenregeling. Het is daarom van belang om hier als werkgever goed op te letten.

Wagenpark

We zien dat werkgevers hun werknemers een auto ter beschikking stellen. Nu wordt een persoonsgebonden auto over het algemeen wel juist in de salarisadministratie verwerkt, maar gaat het niet altijd goed bij de niet persoonsgebonden voertuigen.

De fiscale bijtelling vind bij niet persoonsgebonden voertuigen plaats bij de werknemers, of de kilometeradministratie voldoet niet aan de vereisten van de Belastingdienst. Een auto van € 60.000 kan op basis van een naheffing van 5 kalenderjaren oplopen tot een bedrag van circa € 60.000. Verder zien wij dat er bijvoorbeeld wordt gewerkt met een verklaring verbod op privégebruik, maar dat hier geen controles op plaatsvinden en er dus privé toch voor meer dan 500 kilometer per jaar mee wordt gereden en dan is dit voor de Belastingdienst bij een controle een naheffing. Kortom wanneer u een wagenpark heeft met niet persoonsgebonden auto's, adviseren wij hier goed op te letten. Overigens weten wij dat Waalre controle op privé gebruik dienst auto's uitvoert, vanuit team CC.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Externe ontwikkelingen (2/4)

Inhuur van externe

Op 1 mei 2006 is de Verklaring Arbeidsrelatie vervallen en vanaf dat moment is de Wet DBA van kracht geworden. Hierbij heeft de Belastingdienst in overleg modelovereenkomsten bij de inhuur van externen, direct of via bijvoorbeeld een uitzendbureau, of bemiddelingsbureau opgesteld.

Op het moment dat exact volgens deze regels wordt gewerkt, loopt de opdrachtgever geen risico, in de praktijk is dat echter over het algemeen niet zo. Een externe doet mee aan het personeelsfeest, ontvangt een kerstpakket, werkt op een laptop van de opdrachtgever, werkt er al jaren 4 dagen per week etc. De modelovereenkomsten voor vrije vervanging zijn bijvoorbeeld per 1 januari 2024 vervallen waar niet altijd op wordt gelet.

Tot en met 2024 geldt er vanuit de Belastingdienst nog het handhavingsmoratorium, maar dat vervalt per 1 januari 2025. Dit houdt in dat de Belastingdienst dan kan gaan naheffen, niet terug naar het verleden, maar wel vanaf dat moment. Op dit moment wordt er ook gecontroleerd door de Belastingdienst, zij hebben hiervoor extra personeel aangenomen en bij deze controles wordt vaak geconstateerd dat er geen sprake is van een externe, maar gewoon van een werknemer. Dit bijvoorbeeld omdat iemand via zijn eigen B.V. wordt ingehuurd tijdens ziek en piekdiensten. Van belang om in 2024 ervoor te gaan zorgen dat het proces bij de inhuur van externen op orde wordt gebracht.

Eigen bijdrage - inkomensafhankelijk

Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren.

Op dit moment betaalt elke cliënt die van een of meer van deze voorzieningen gebruik maakt, € 19 per maand (het abonnementstarief), ongeacht het inkomen. Met de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt de hoogte van de eigen bijdrage bij alle maatwerkvoorzieningen afhankelijk van het inkomen. Deze wijziging gaat per 1 januari 2026 in. Hoe de nieuwe, inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode verder uitgewerkt.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Externe ontwikkelingen (3/4)

Notitie Grondbeleid

De nieuwe grondbeleid is een actualisatie van de notitie grondbeleid uit 2019. Vanwege de invoering van de Omgevingswet is een actualisatie noodzakelijk. Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is mogelijk maar niet verplicht. Voor de tussenliggende periode is de notitie uit 2019 leidend aangevuld met het addendum uit december 2022 inzake warme gronden.

Naast aanpassingen in terminologie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving heeft de invoering van de Omgevingswet met name gevolgen voor de verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid.

Notitie Rente

In de Notitie rente 2023 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en ligt het voor de hand de rente-omslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitaties. In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitaties moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening wel een ander rentepercentage worden gehanteerd. Bij kostenverhaal op basis van een overeenkomst kunnen uiteraard ook afspraken worden gemaakt over het verrekenen van rente. De hoogte van het rentepercentage is dan onderdeel van de afspraken in de overeenkomst en kan afwijken van de omslagrente.

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2025. Eerdere toepassing bij de begroting 2024 is toegestaan. Met het verschijnen van deze notitie wordt de eerdere versie (gepubliceerd in 2017) buiten werking gesteld.

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Externe ontwikkelingen (4/4)

BIO 2.0

Op dit moment wordt er binnen de digitale overheid gewerkt aan de BIO2.0. Omdat de BIO2.0 pas eind 2024 van kracht zal worden, is op 1 juni 2023 de handreiking BIO2.0-opmaat opgeleverd. Overheidsorganisaties doen er goed aan deze actualisatie in hun beveiliging door te voeren.

In de Wbni (Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen) zal de BIO wettelijk verankerd gaan worden. De Wbni is de omzetting van de NIS2 (Europese richtlijn) in nationale wetgeving. De overheid valt ook onder de NIS2. De omzetting van de NIS2 vindt op dit moment plaats. Hiervoor geldt een implementatietermijn van 21 maanden. Oktober 2024 treedt de Wbni in werking, waarin de BIO op dat moment wettelijk verankerd zal zijn.

Vanaf oktober 2024 treedt de Wbni in werking. Door nu het BIO 2.0 normenkader te auditeren realiseert de gemeente een volwassenheidsniveau wat de mate van beveiliging, conform de Wbni aantoont. Daar waar u nu nog niet volledig aantoonbaar voldoet aan de Wbni (waaronder BIO 2.0 en NIS2) beveiligingsmaatregel is een nulmeting om de volwassenheid te analyseren de juiste stap om te anticiperen op deze nieuwe wetgeving.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Onttrekking reserve t.b.v. bijdrage derden	€ 400.000	
Maandelijkse kosten IT verwerkt als investering	€ 46.991	
Sociaal domein – onzekerheid Jeugd & WMO (geen gecontroleerde productie verantwoording)	-	€ 895.316
Totaal	€ 446.991	€ 895.316

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Winstneming grondexploitatie	€ 260.035	-
Herclassificatie debiteuren	€ 293.073	-
Herclassificatie crediteuren	€ 168.107	-
Schuld gepresenteerd als vordering	€ 52.629	-
Vordering niet correct geclassificeerd	€ 174.653	-
Totaal	€ 948.497	€ 0

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

In onze controle zijn specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening.

Voor de werkzaamheden stelt het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) andere rapportage toleranties dan gehanteerd zijn bij de controle van uw jaarrekening. De rapporteringstolerantie per specifieke uitkering is:

- € 12.500 wanneer de omvangsbasis niet hoger is dan € 125.000;
- 10% van de omvang wanneer de omvangsbasis tussen € 125.000 en € 1.000.000 ligt;
- € 125.000 wanneer de omvangsbasis hoger is dan € 1.000.000.

Wanneer de regelingen geen toelichting bevatten hebben we geen bevindingen geconstateerd met een omvang groter dan de rapportage tolerantie.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne		€ 0	
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021		€ 0	
BZK C55	Aanpak energie armoede		€ 0	
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen		€ 0	
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid		€ 0	
BZK C94	Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie		€ 0	
BZK C209	Meerjarige regeling huisvesting aandachtsgroepen		€ 0	
BZK 210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw		€ 0	
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid		€ 0	

	Aanbiedingsbrief
	Samenvatting
	Jaarverslag
	Jaarrekening
	Significante risico's
	Interne beheersing
	Externe ontwikkelingen
	Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen		€ 0	
lenW E20	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021		€ 0	
lenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)		€ 0	
lenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023		€ 0	
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)		€ 0	
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023		€ 0	
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023		€ 0	
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023		€ 0	
SZW G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023		€ 0	
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023		€ 0	
SZW G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023		€ 0	

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport		€ 0	
VWS H8	Specifieke uitkering Regeling Sportakkoord 2020-2022		€ 0	
VWS H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken		€ 0	
VWS H30	Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026		€ 0	

 Aanbiedingsbrief

 Samenvatting

 Jaarverslag

 Jaarrekening

 Significante risico's

 Interne beheersing

 Externe ontwikkelingen

 Bijlagen

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Bevestiging van onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de Gemeente Waalre, inclusief haar verbonden derden, in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Rotatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht.

Er heeft voor de accountantscontrole 2023 geen rotatie plaatsgevonden in de kernteamleden.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Flynth en haar medewerkers en Gemeente Waalre, inclusief haar verbonden derden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd moeten worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Flynth, een bestuurder of interne toezichthouder van Flynth of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan ondernemingen in de groep of een bij de rechtspersoon betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid, die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben, ontvangen of verstrekt.

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Onze communicatie met u

Bevestiging van onafhankelijkheid

Door middel van dit accountantsverslag informeren wij het bestuur over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Bevestigingen van het college

Wij hebben bij het bestuur ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen opgevraagd aangaande uw verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening en de andere informatie.

Daarnaast hebben wij van u een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening van de Gemeente Waalre ontvangen.

Wij hebben in ons controleplan gecommuniceerd over onze verantwoordelijkheden en onafhankelijkheid.

Door middel van ons controleplan hebben wij ook een beschrijving gegeven van de reikwijdte en timing van onze controle, waaronder significante risico's en materialiteit.

Eveneens door middel van dit accountantsverslag informeren wij de Raad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Er zijn geen meningsverschillen met het bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle.

Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze opdracht door het college en de medewerkers van de Gemeente Waalre de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Onze communicatie met de gemeenteraad / algemeen bestuur

Geen meningsverschillen met bestuur en/of beperkingen in reikwijdte van de controle

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Disclaimer en beperking in gebruik en verspreidingskring

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor het college en de gemeenteraad van Gemeente Waalre en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit accountantsverslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij aandacht van het college en de raadsleden behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit accountantsverslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen moeten worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Introductie

Samenvatting

Belangrijkste bevindingen

Oordeel bij de jaarrekening

Overige onderwerpen

Ontwikkelingen